

Eritrean Solidarity Movement for National Salvation

ስወራዊ ስነ ሐሳብን ፖለቲካዊን፤ ስምረት ብሓሙሽተ አዕኑድ ዝቆመ 'ዩ

እምነ ኹርናዕ ስምረት አተሐሳስባዮ፤ ስነ ሐሰብ ኢዩ። ራእይን ተልእኮን ዕላማን ስምረት ካብዚ ስነ ሐሳብ'ዩ ይበቐል። ስለዚ ስምረት እኩብ ድምር ናይ ሰባት ፕርናፊ ዘይኮነስ ናይ አተሐሳስባ ፕርናፊ ኢዩ። ስምረት ሃገራዊ ናይ ሓባር መረዳእታ ክምዕብል ዝቃለሱሉ ቀንዲ ምክንያት፡ እቲ መሰረት ናይ ሓደ ቃልሲ ንጸረ ህዝቢ ዝኾነ ብሉይ አተሐሳስባ፡ ብህዝባዊን ሓዳሽን አተሐሳስብ ምትካእ ስለዝኾነ ኢዩ። ካብዚ ክውንነት'ዚ ዝነቐል ኢዩ። ዝኾነ ኣብ ክሊ ዙርያ ስምረት ክቃለስ ዝወሰነ ተቃላሲ ነዘም አዕኑድ መቆምያትት ስምረት ብልክዕ ክፈልጦምን ክርዳእን ግድን ይኸውን።

1. ፖለቲካዊ ሓርነት፤

መጻኢ ዕድል ሓደ ሃገር ዝወሰነ፡ በቶም ኣብታ ሃገር ዘለው ነባሮን ፡ ሰብ ርስትን ዋናታትን ኢዮም። ከምኡ ክንዲዝኾነ ጉዳይ ኤርትራ ዝውሰን ብኤርትራውያን ኢዩ። ትማሊ ኣብ ዘመነ 50 'ታት ሰብ ቤትን ሰብ ርስትን ባዕላትና ክንስና፡ ሰብ ርሑቅ ማዕዶ ድሌታን ሓሳብናን ጎስዮም ብዘይ ድሌትና ብዘይ ፍቃድናን፡ ውኒንታናን ሕልምናን ናጽነት ክንሰ፡ ሕቶና ሕቶ መግዛእቲ እናሃለው፡ ብቀስብን ምስ ኢትዮጵያ ብፍደረሽን ክንቁረን ተገፍ። ጸኒሑ እቲ ውዕል ፍደረሽንውን ብዓመጽ ተጋሂሱ። ህዝቢ ኤርትራ ብዘይ ፍቃድ ኣካል ህዝቢ ኢትዮጵያ ክኸውን ተፈሪዱ። ከም ህዝቢ ነዚ ብዘይ ፍቃድናን ድሌትናን ውሳኔናን ዝኾነ ናይ ዓመጽ ስጉምቲ ናብቲ ንቡር ባህርያዊ ቦትኡ ንምምላስ ንኣስታት 20 ዓመታት ብሰላማዊ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ፡ 30 ዓመታት መሪር ደማዊ ስወራዊ ኩናት ኣካይድና። ድሕሪ'ቲ በዳርግቲ ኣልቦ መስዋእትን ስንክልናን ስደትን ግፍዕን ዓመጽን ድማ ኤርትራ ከም ሃገር ክውንቲ ኮይና። ካብ መግዛእቲ ሓራ ዝኾነ ልዑላዊት ሃገር ክነውሕስ በቐዕና።

እቲ ኩሉ ገድልን ገደልን ዕላምኡ ከም ህዝቢ መጻኢ ዕድልና ባዕልና ክንውስን ኢዩ። ፖለቲካዊ ናጽነትና ሓርነትና፡ ህዝባዊ ርእሰ ውሳኔና ምውሓስን ምዕቃብን ኢዩ። ካልእ ምስጢር ኣይነበርን። ሕጂ'ውን ኣንጻር ህግደፍ እንካይዶ ዘሎና ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ዝሄደ ሃገሩ ዋናን ብዓልቤትን እቲ ፖለቲካዊ ስልጣን ክኸውን፡ መጻኢ ዕድሉ ባዕሉ ክውስን፡ ወናኒ ፖለቲካዊ ሓርነት ክኸውን ኢዩ። እቲ ዕላማ ንሱ ኢዩ፡ ሓደን ክልተን የብሉን።

ብዓል ቤታዊ ይኹን ባዕዲ መጻኢ ዕድል ህዝቢ ኤርትራ ክውስን ኣይክእልን ኢዩ። ህግደፍ ነቲ ዕድል'ዚ ስለዝዓጸወ'ዩ ህዝቢ ኤርትራ ዝቃለስ ዘሎ። ቃልስና እምብኣር ህግደፍ ይኹን ካልእ ክንዲ ህዝቢ ኤርትራ ኮይኑ ክውስን ሕጋውነት ስለ ዘይብሉ ኢዩ። እቲ ዝውስን'ሲ ህዝቢ ኤርትራ ጥራይን ጥራይን ኢዩ። ዕላማ ቃልስና ሎሚ ኾነ ተማሊ ህዝቢ ኤርትራ ዋናን ብዓል ቤትን መጻኢኡ ክኸውን ኢዩ። እንታይ ከም ዝሕሾ ባዕሉ መታን ክውስን ኢዩ።

ከም ስምረት እምነትና፡ እዚ ነካይዶ ዘሎና ጸረ ገባቲ ህግደፍ ህዝባዊ ቃልሲ ዋንነቱ ናይ ህዝቢ ኤርትራ ኢዩ። እቲ ዕዮ ዝድማ ናይ ኩሉ ኤርትራዊ ኢዩ። ናይ ማንም ሃገር፡ ትካል፡ ውዳብ፡ ውራይ ኣይኮነን። ኩሎም ኣብ ኤርትራ ተንከፍ ጉዳያት፡ በቶም ሰብ ዋናታት ኤርትራውያን ክውስን ይግባእን ኣለዎን ። ፖለቲካዊ ውሳኔና ድማ ኣብ ውሽጥናን ክውስን ጥራይ ዘይኮነ፡ ብዘይ ቅድመ ኩነት ክትግበር ይግባእ። ኣብ ጉዳይና ናይ ዝኾነ ሓይሊ ኢድ የኣታውነት ኣይንቐበልን። እዚ

ኩሉ ኤርትራዊ ደላይ ፍትሒ ኣብ ውሽጡ ከሕድርን ክቅበሎን፡ ብመተከል ክሰርሓሉ ዘለዎ ሓቂ ኢዩ። ከም ስምረት እዚ ጽኑዕ እምነት ንኸተል።

ጉዳይ ስምረትን ጉዳይ ኤርትራ ኢዩ። ምክንያቱ ስምረት ኤርትራዊ ስለዝኮነ፡ ንጉዳይናውን ኪንዩ ንሕና ዝሓመሉ ስለዘየሎ፡ ፈታውን ዝድግፍን ግን ካብ ምሕላይን ምድጋፍን ሓሊፉ ክልእ ግደ የብሉን። ሓሳብ ክህብ ርኢቶ ክህለዎ ግድን ኢዩ። የግዳስ ናይ ምቅባላን ዘይቕባልን ግን ነቲ ዋናን ብዓል ቤትን ዝኾነ ኣካል'ዩ ዝግደፍን ዝምልከትን ኢዩ። ካብዚ ወጻኢ ፖለቲካዊ ናጽነትን ሓርነትን ካልኣት ምድፋእ ኢዩ ዝኸውን። ከይዱ ከይዱ ከኣ ጥዕና ዘለዎ ዝምድና ኣይፈጥርን። ናብ ግርጭት የምርሕ። ስምረት ኣብ እንካን ሃባን ይኣምን። ናይ ሓባር ረብሓታት ንምውሓስ ይቃለስ። ካብዚ ወጻኢ ዝግበር ዝኾነ ይኹን መሰርሕ ግን ክቅበል ፍቓድኛ ኣይኮነንን። ንጉዳይና ብዘዋከሩ ባዕላትና፡ ኪንዩቶም ዋናታቱ ዝያዳና ከሓመሉን ክወፍረሉን ዝኸእልን ሓዲ ኣካል የልቦን። ኪንዩ ዋናታት ክኸውን ዝፍትን ግን ካብ ነፍሱ ምዕሻው ሓሊፉ፡ ክስምዎ ዝኸእል ሓዲ'ኳ የልቦን። ኣብ ጉዳይናን እነካየዱ ቃልስና ግን ደገፍትን ተደናገጽትን ሓገዝትን ኣየድልን ማለት ግን ኣይኮነን። እቲ ዝወሃብ ሓገዝ ኮነ ደገፍ ግን ኣብ ነጻ ፖለቲካዊ ውሳኔናን መሰረት ዝገበረ፡ መትከልና ዘይዳፍእ፡ ንውሳኔና ዝኸብር ክኸውን የድሊ። ካብዚ ወጻኢ ዝግበር ዝኾነ ይኹን ግን ከይዱ ከይዱ ካብ ጥቅሙ ሓደግኡ ይዛይድ። ንግዝያዊ ጥቅምን ረብሓን ተባሂሉ ዝግበር ናይ መትከልን እምነትን ሕድገት የሎን። ኣብ ትሕቲ ዝኾነ ኩነታት እቲ ቀዳማይ እንስርዖ ጉዳይ እንተሎ ፖለቲካዊ ናጽነትና ሓርነትና ምውሓስ ኢዩ። ከም ስምረት ዝኾነ ይኹን ዝግበር ናይ እንካን ሃባን ዝምድና ምስረቱ ፖለቲካዊ ሓርነትና ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ብዘይእቱ መንገዲ ይኸውን። ካብዚ ወጻኢ ዝግበር ዝኾነ ይኹን ጉዳይት የሎን። ስምረት ኢደ በይዛ ናይ ዝኾነ ይኹን ሓይሊ ክኸውን ፍቓድኛ ኣይኮነን።

ኣብ መአዲ ስምረት ምዕቃብ ፖለቲካዊ ሓርነትና ክንብል እንከሎና፡ ስምረት እንታይ ፖለቲካዊ ስነ ሓሰብ ይኸተል፡ ብከመይ ይውደብ፡ እንታይ ዓይነት ኣገባብ ቃልሲ ይኸተል ንስምረትን ኣባላቱን ጥራይ ይምልከት። ስምረት ብከመይ ይጉዳዝ፡ እንታይ ዓይነት ስትራቴጂ ይሕንጽጽ፡ ካብ ማንም ሓይሊ ልቕንሳ ዘይሓተሉ ጉዳይ ምኳኑ ብሩህ ከከውን የድሊ። ዝሓቶ ዝኾነ ኣካል'ውን የሎን። ስምረት ከም ኤርትራዊ፡ ኣብ ጉዳይ ኤርትራ ብኸንዲ ዓቕሙ ክቃለስ ክበርከት፡ ከውስን ካብ ዝኾነ ይኹን ኣካል ፍቓድ ኣይሓትትን። ስምረት ፖለቲካዊ ናጽነትን ሓርነትን ካልኣት ኣይጥህስን፡ ናቱ ድማ ኣሕሊፉ ኣይህብን። ፖለቲካዊ ናጽነቱን ሓርነቱን ንምዕቃብን ምውሓስን ድማ ኩሉ እቲ ኣሎ ዝብሃል ዋጋ ክኸፍል ድልው ኢዩ። ከም እምነትና ፖለቲካዊ ሓርነት ምውሓስ ማለት ፖለቲካዊ ሓርነት ህዝቢ ኤርትራ ምውሓስ ማለት ኢዩ። እቲ ዝግበየን ልዕሊ ኩሉን እምነ ኩርናዕ ዕላማ ቃልስና ህዝቢ ኤርትራ መጻኢ ዕድሉ ባዕሉ ክውስን፡ ዋናን ብዓልቤትን እቲ ፖለቲካዊ ስልጣን ክከውን ኢዩ። ፖለቲካዊ ስልጣን ናይ ህዝቢ ኤርትራ እምበር ናይ ማንም ኣካል ርስትን ውርሻ ኣይኮነንን። እቲ ስልጣን ዝህብን ዝኸልእን፡ መጻኢ ዕድሉ ናይ ምውሳን ስልጣን ዘለዎ ህዝቢ ኤርትራ ጥራይ ኢዩ፤ ካብዚ ወጻኢ ካልእ ፍጹም የሎን። እቲ ካልእ ግን ግርጭትን ኩናትን ሞትን ስደትን ጥራይ ኢዩ።

ቃልስና ህዝቢ ኤርትራ ውናኒ ፖለቲካዊ ሓርነቱን፡ ብዓልቤት እቲ ናይ ዘልኣሎም ሕሳቡ ዝኾነ ስልጣን ክከውን ኢዩ። ሎሚ ኮነ ጽባሕ እቲ ዝልዓለ ብዓል ስልጣን ህዝቢ ኤርትራ ኢዩ። እቲ ንቃልሶ ስወራዊ ስነ ሓሳብን ፖለቲካን እዚ ኢዩ።

2. ሃገራውነት

ኣብ ናይ ሎሚ ኤርትራ ብሰንኪ ህግደፍ ዝተኸተሎ የዕናውን ጨቋንን ፖሊስ፡ ኣብ ፤ልዕሊ መንእሰይ ኤርትራ ዝፈጸሞ ዘስኻሕኸሕ በድል፡ ኤርትራዊ ሃገርነትን መንፈስን፤ ሃገራዊ ፍቕርን ባይታ ክዘብጥ፤ ክንህል ኮይኑ ኢዩ። በዚ ድማ ኣብ'ዚ ዝሓለፍኖ መድረኽ ንሓልፎን ዘሎና ሕሱም እዋን ሃገራውነት ከም ስራሕ ምስኣን፡ ከም ዕሸነት ዝወስድዎ ኣይተሳእኑን። ብዙሓት ኣብ ብኸቱር ጭቆና ዝፈጠሮ በሰላ፡ ኣብ መንፈስ " እንታይ ገደስኒ" ተሸኹሎ፡ ክኒዮ ማዕዶ ህሰምን ኣውያትን ህዝቢ ክነብሩ ዝፍትኑ ውሑዳት ኣይኾነን። ኤርትራዊ ሃገርነት ብነጻ ዝተረኸበ መንነት ኣይኾነን። ብረዚን መዳርግቲ ኣልቦ መስዋእትን ስንክልናን፡ ገድልን ገድልን ዝተረኸቦ፡ ብደም ዝተሓትመ ቅብኢ ኢዩ። እዚ መንነት'ዚ ክዕቀብ፡ ካብ ወለዶ ናብ ወለዶ ከይተሸራረፈ ክወራረስ ናይ ነፍሲ ወከፍ ዜጋ ሓላፍነት ኢዩ። ኤርትራዊ ሃገርነት፡ መነየቲ ጥራይ ዘይኮነ ሓላፍነት ኢዩ።

በቲ ካልእ ሽነኽ ሕሱም ምሕደራ ህግደፍን፡ ምሒር ጭቆንኡ ዝፈጠሮ ኩነት፡ ኤርትራዊ ሃገርነት ብልክተ ዝብልሑ ጉዳያት ክንህል ኮይኑ ኣሎ። እቲ ሓደ እቲ ስርዓት ዝኸተሎ ናይ ምግባትን ምርጋጽን፡ ናይ ትምክሕቲ ኣተሓሳስብን፡ ዓንዳሪ ናህርያቱን፡ ኣብ ልዕሊ ካልኣት ኣካላት ሕብረተሰብ ዘሎ ዓቕኑ ዝሓለፈ ጭቆና ዝፈጠሮ ናይ ልዕልና መንፈስ። ህላወ ናይ ብሄራት ምክኻድን ህላውነትን ንምህሳስ፡ ብኹሉ መዳዩ ኣዕናዊ መንገዲ ምክታል። " ኣብ ኤርትራ ህላወ ናይ ቋንቋ ጉጅለታት እምበር ብሄር ዝብሃል የሎን ምባል።" ብሄራት ከም ኣካልት ሕብረተሰብ ኤርትራን ሰብ ብርኪ እዛ ሃገር ሱታፊኦም ምክሓድን ምዕፋንን ዝፈጠሮ ባህሪ ኢዩ። በቲ ካልእ ድማ እቲ ትምክሕቲ እቲ ጃንዳ ዝፈጠሮ፡ ናይ ጽበት ኣተሓሳስባን መንፈስን ኢዩ። እዚ ክልተ ሓድሕድ ዝባላሕ ዘይዲምክራሲያዊ ባህሪ መንፈስን ስምዒትን ኤርትራዊ ሃገርነት ህግደፍ ኣብ ኮረሻ ስልጣን ኣብ ዝደብላ ዕለት ጀሚሩ ካብ ግዜ ናብ ግዜ እናተዳከመ ምምጽኡ እቲ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ሓቂ ዝምስክር ኢዩ። ምድኻም ኤርትራዊ ሃገርነት ማለት ሓድነት ናይ ህዝቢ ምድኻም ማለት ኢዩ። ምልሕላሕ ሃገርነት ድማ ሳዕቤኑ ዓዲ ምፍራስ ኢዩ። እዚ ንሓድ ህዝቢ ከም ህዝቢ ዝጠምሮ እቲ ሓደ ዝገብሮ እቲ መንነት ኢዩ።

ስለዚ ነቲ ኣብ ኤርትራ ዘንጸላሉ ዘሎ ሙብራዝ ኤርትራዊ ሃገርነት፡ ንምፍዋስ ፡ ኤርትራዊ ሃገርነት ዳግም ክዕምብብ፤ ዝስምረ ኤርትራዊ ሓድነትን ንምውሓስ፡ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ጨቋንን ገባትን ስርዓት ካብ ስሩ ክምሓ ኣለዎ። ኣብ ዲምክራሲያዊ ሓድነት ዝኣምን፡ኤርትራ ብብዙሕነት እትልል ሃገር ምኣና ዝቕበልን፡ ብዕምቆት ዝርዳእ ተቃላስን ዜጋን ምህናጽ ይጽንሓለይ ዘይብሃል ወራይ ኢዩ።

ዲምክራሲያዊ ኣተሓሳስባን፡ ባህልን፡ ዲምክራሲያዊ ክብርታት ኣብ ሓፍሽ ህዝብና ክሰርጽ ብምግባር ግድን ይኸውን። ካብቲ ሕመረት ቃልሲ ዕላማ ስምረት እምብኣር ሓድነትን ማዕርነትን ህዝቢ ኤርትራ ምውሓስ፤ ልዕሊ ኹሉ ንሃገር ህዝቡን እሙንን ምእዙዝን ዜጋ ምኹስኳስ የድሊ። ፖለቲካዊ ድሕረትን ድኽነትን ብንቕሓት ነቕሰካ ብምውጻእ፤ ሓድነት ኣብ ብዙሕነት ዝቕበል ኣተሓሳስባ ክዓቢ፤በዚ ድማ ኣብ ድሌትን ተሳታፍነትን ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ ዝምርኮስ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ስርዓትን ትካላቱን ምህናጽ የድሊ። ነዚ ከውን ንምግባር ሓባርዊ ራእይን መረዳእታን ሓባራዊ ኣተሓሳስባን ዝውንን ዜጋ ምህናጽ ይግባእ። በዚ ድማ ሓባራዊ ሃገራዊ ራብሓ ይኹስኹ ይረጋገጽ።

3. ማሕበራዊ ፍትሒ ምውሓስ

ማሕበራዊ ፍትሒ ማለት ዜጋታት ኣብ ኩሉ መዳይ ሃገሮም (ኣብ ፖለቲካዊ፣ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊ ኣገልግሎት፡) ምዕሩይን ፍትሓውን ሱታፊ ምርጋጻን ምህላውን ማለት ኢዩ። ዜጋታት ኣብ መጻኢ ዕድል ሃገሮም ወሰንቲ ዝኮንሉ፡ ካብ ከባቢ ክሳብ ላዕለዎ ደረጃ መንግስቲ ብወከልቶም ዝሳተፍሉ፡ ሰብኣውን ዲምክራሲያዊ መስል ኩሎም ዜጋታት ብዘይ ኣድልዎ ዝኸበረሉ፡ ምዕሩይ ናይ ምውሳእ ባይታ ምህላው ኢዩ። ደቂ ሃገር ካብቲ ኣብ ሃገሮም ዘሎ ባህርያዊ ጸጋታት ብማዕረ ተጠቀምቲ፡ ተረባሕትን ዝኸንሉ ኩነታት ምጥጣሕ ማለት ኢዩ። ዜጋታት ኣብ ጉዳይ መሬት፡ ዕድና፡ ሃብቲ ባሕሪ፤ ኣብ ዝተፈላለዩ ቁጠባዊ ጽላታታ፡ብፍትሓዊን ሕጋውን መንገዲ ብዘየሻሙ ተረባሕትን ተጠቀምትን ምግባር ኢዩ። ነቲ ኣብ መንጎ ርክቡን ድካን ዘሎ ገፊሕ ፍልልይ ዝመዓራረየሉ፡ ዜጋታት ካብ ድኽነትን ነዳይ መነባብርን ሓራ ክወጹ ምግባር ኢዩ። ኣብ ስነ ሓሰብ ማሕበራዊ ፍትሒ ኣብ ሓደ ሃገር እቲ ሓደ ጸጊቡ ዝሓድረሉ፡ እቲ ሓደ ጠምዩ ዝሓድረሉ ኩነታት ከይህሉ ዘግበር ምውሓስ ጥጡሕ ቁጠባዊ ባይታ ኢዩ።

ኣብ መዳይ ማሕበራዊ ኣገልግሎት፡ እቲ ኣብ መንጎ ከተማ ገጠርን ዘሎ ገፊሕ ጋግ ናይ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት፤ ናይ ትምህርቲ ፡ ሕክምና፡ ጽሑይ ዝስተ ማይ፡ መብራህቲ፡ ትሕተ ቅርጺ፡ ክጸብብ፡ እቲ ድሒሩ ዘሎ ከባቢታትን ሕብረተሰብ ዝያዳ ዕድል ከወሃቦ ማለት ኢዩ። ብሰንኪ ባዕዳዊ መግዛእትን ዘይፍትሓዊ ምሓደራ ህግደፍ ካብ ኩሉ ኣገልግሎታት ተማሕዲንም ዘለወ፡ ኣካላት ሕብረተሰብ ኤርትራ ፍለይ ኣቃልቦ ሂብካ፤ ነቲ ዘሎ ርኡይ ሃጻፍን ዘይምዕሩይ ኩነታት ሚዛናውን ምዕሩይን ንምግባር ምስራሕ ኢዩ። ነቲ ኣብ ኩሉ መዳያት ዘሎ ፍልልይ ናይ ምጽባባን፡ ምፍዋስን ናይ ማዕረ ተረባሕቲ ምግባር ኢዩ።

ባህላዊ ሃይማኖታዊ ኣተሓሳስባ ዝፈጠሮ፡ ድሕረት ዝወለደ፡ ኣብ ደቂ ኣንስትዮ ዘሎ ዝንቡዕ ኣተሓሳስባን፡ ኣምርን ብንቕሓትን፡ ስነ ፍልጠታዊ ኣተሓሳስባ ምትካእ፡ ማዕርነት ደቂ ኣንስትዮ ምርግጋጽ ኢዩ። ደቂ ኣንስትዮ ከም ፍርቂ ኣካል ሕብረተሰብ መጠን ኣብ ኩሉ መዳይ ሃገርን ማዕረ ደቂ ተባዕትዮ ናይ ዘሎ ዕድላት ተጠቀምቲ ክኾና ሓይል ምርብራብ ምክያድ ኢዩ። ኣብ ኩሉ ኣፍሪይትን ተወዳደርትን ብምኳን ቁጠባዊ ሓርነት ከውሕሳ ጥጡሕ ባይታ ምፍጣር ኢዩ።

ዕላማና እምብኣር ፣ሃገራውነት ምስ ማሕበራዊ ፍትሒ ብምውሳብ፡ እቲ ኣብ መንጎ ከተማን ገጠርን ዘሎ ጋግ ብምጽባብ፡ ኣብ ምንጎ ብሄራት ኤርትራ ዘሎ ዘይምዕሩይ ኩሉ መዳያዊ ኩነታት ብምፍውስ፡ እቲ ኣብ መንጎ ርኹባትን ድኻታትን ዘሎ

ፍልልይ ብምጽባብ፡ ናይ ጸውታ ማዕርነትን ርሒብ ሱታፌ ዲቺ ኣንስትዮ ብምፍጣር ኣብ ፍትሕን ማዕርነትን ዝተመስረተት ሃገር ምህናጽ ኢዩ። መነባብሮ ህዝቢ ዘመሓይሽን ባህርያዊ ከባቢ ዝሕሉን ቀጻልነት ዘለዎ ቍጠባዊ ዕብዮት ምርግጋጽ፣ ደሞክራሲ ከም ንፖለቲካውን ማሕበራውን ቁጠባውን ሂወት ዝሰርዕ መሰረታዊ መትከል ምትግባር፣ ኣብ ርድዮትን ንጡፍ ተሳታፍነትን ህዝቢ፡ ኣብ ግዝአተ ሕጊ ዝተመስረተ ቅዋማዊ ዲሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ ስርዓት ምትካል።

4. ንቕሕን ዉፋይን ተቓላሳይ ዜጋ ምህናጽ

እቲ ዝዓበዩ ጸጋ ሓደ ሃገር፡ እቲ ዘሎ ባህርያዊ ተፈጥራዊ ጸጋታት ዘይኮነስ፡ እቲ ዜጋ፡ እቲ ሰብ ኢዩ። እቲ ህዝቢ ኢዩ። ቀጻልነትን ምዕባብን ሓደ ሃገር ዝውሕስ እምብእር፡ ኣብታ ሃገር ዘለው ዜጋታት ዘለዎም ፖለቲካዊ ሰነ ኣእምራዊ ሰነ ሓሳብን፡ ማሕበረ ቁጠባዊ ኩነታትን ዘለዎም ፍልጠትን ክእለት ኢዩ። ስለዚ ጥዕና ዘለዎ ሕብረተሰብ፡ ውሑስ ሰላም ርግኣትን ዘለዎ ሃገር ንምህናጽ፡ ቅልጡፍን ምዕባብ ንምምዝጋብ እቲ እምነ ኹርናዕ ጉዳይ እምብእር ብሰል፡ ቅሓትን ፍልጠትን ዝሰነቕ ዜጋ ምህናጽ ኢዩ። ረብሓ ህዝብን ሃገርን ዘቐድም ሓቕኛን እሙንን፣ ንሰነሓሳብ ማሕበራዊ ፍትሒ ኣሚኑ ኣብ ግብሪ ንምውዓሉ ዝቃለስ፣ ርእሰ ምትእምማን ዝውንን፡ ምቕሉልነት፡ ሚዛናውነት ዘለዎ፣ ስነፍልጠታውን ነቕፌታውን ኣረኣእያ፡ ሰፊሕን ተጻዋርን ዲሞክራሲያዊ ባህርን ኣተሓሳስባን ዝዓጠቀ፡ ምኽኑይ (Rational) ኣጠማምታ ዘማዕበለ፣ ወጽዓን በደልን ጭቆናን ዘይጸወር ኣንጻሩ ብትሪ ዝቃለስ፡ ኣብ ማዕርነትን ፍትሕን ልዕልና ሕጊ ዝኣምን ንቕሕን ዉፋይን ተቓላሳይ ዜጋ ምህናጽ። ከም ስምረት እቲ ብቀዳምነት ዝሰርዖ እዚ ኢዩ። ቃልስና ዝነቕሐን ፍልጠት ዝሰነቕ መንእሰይን ሓቕኛን ምህናጽ ኢዩ።

ቃልሲ ስምረት ነቲ ብሰንኪ ህግደፍ ባይታ ዘቢጡ ዘሎ ማሕበራዊ ክብርታትና፡ ናይ ቀዳምት ኣብው ወርሻ፡ ጅግንነት፡ ሓርበኛነትን፡ ተወፋይነት፡ ተበጃውነት፡ ሓልዮት፡ ምክብባር፡ ምትሕግግዝ፡ ናይ ስራሕ ፍቕሪ፡ ሰነ ምግባር፡ ወ.ዘ.ተ ናብቲ ንቡር ባህርያዊ ቦትኡ ንምምላህ ኢዩ። ቃልስና ነቲ ክብርታትዚ ዝዓጠቀ ብኹልንትንኡ ዝተቐየረ፡ ህዝባዊ ኣተሓሳስብን፡ ባህልን ዘወነ ወለዶ ምኹስኳስ ኢዩ።

ነቲ ህግደፍ ኣተኣታታይዎ ዘሎ፡ ኣብ መንእሰይ ዝሰበርር ዘሎ ዘይንቡር ባህልን ልምድን፡ ካብ ሰነ ምግባር ዝርሓቐ፣ ብልሽውና፡ ዝርጋን፡ ምጥፍፋኡ፡ ምጥልላም፡ ኣሕሊፋ ምውህሃብ፡ ናይ ንዓይ ጥራይ ይጥጥመኒ ጽቢብ ኣጠማምታ፡ ካብ ስሩ ምሒና፡ ኣብ መተካእታ፡ ብህዝባዊ ፍቕርን ሃገራውነትን ዝተመልመለ፡ ካብ ውልቃዊ ሕሳባትን፡ ነፍስ ፍትወትን ሓራ ዝወጸ፡ ርእሱ ዝከሓደ፡ ፍትሓዊ፡ ሓራን ወዲ ሓርነትን መንእሰይ ምህናጽ እዩ። ካብ ነፍሱ ናይ ህዝቢ ዘቐድም፡ ቅኑዕ፣ ሓቕኛ፡ ውፋይ፣ እሙን፡ ግብን ግዕዝይናን፡ ውልቀ ፍሊጣውነት ዝፍንፍን ኤርትራዊ ዜጋ ከምዕብል ምግባር ኢዩ።

ኣብ ሓራ ኤርትራ፡ ሓቕኛ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ክረጋገጽ፡ ልዕልና ህዝቢ ክውሕስ፡ እቲ ቀልፊ ነገር፡ ብዲሞክራሲያውን ህዝባውን ኣተሓሳስብን ኣረኣእያን ዝበሰለ፡ ብሰነ ምግባርን ዲስፕሊን ዝተሃንጸ ዜጋ ክህሉ ግድን ይኸውን። እቲ እምነ መሰረት ናይ ሓደ ሓቕኛንን ቀጻልን ዲሞክራሲ ንቕሓት ዝውንን ተቃላሳይን ህዝብን ምምዕባል ኢዩ። እምነቶ ስምረት እዚ እዩ። ኣብ ዘይንቁሕ ተቃላሳይ፡ ኣብ ዘይነቕሐ ህዝቢ እቲ ዝድለ ሓቕኛ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ከተካይድን ከተዕውቶን ዘጸግም ኢዩ። ነዚ ክውን ንምግባር እምነ ኹርናዕ ዕዮ ስምረት ዝነቕሐ ብፖለቲካ ዝበሰለ ተቃላሳይ ምህናጽን፡ ህዝቢ መጋበርያ ውሑዳት ተበለጽቲ ከይከውን ፖለቲካዊ ፍልጠቱን ንቕሓቱን ንምዕባይ ይሰርሕን ይቃለስን።

5. ርእሰ ምርኮሳ

ፍልስፍና ርእሰ ምርኮሳ (self-reliance) ኣብ ተሞክሮ ቃልስና ዓቢ ግደ ከምዝተጻወተ፡ እምነ-ክርናዕ ዓወትና ኢዩ። በቲ ቅኑዕ ትርጉሙ ክርኤ እንከሎ፡ ካብ ዝኾነ ጽግዕተኛ ኣተሕሳስባ ኮነ ምጽወታ ሓራ ምኳን ምለት ኢዩ። እዚ ማለት ንሰላ ዝርከብ ሓገዝን ረብሓን “ መሰረታዊ መተኮላትና እምነታትካን” ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ዘይምእታው ማለት ኢዩ። እዚ ዘሎና ዓለም ፡ ኣብ ዙርያ ዲፕሎማሲ ናይ እንካን ሃባን ዝምድና ኢዩ። እዚ ናይ እንካን ሃባን ዝምድና ግን ብዋጋ ክበረትን፡ ዕላማኻን፡ መንነትካ፡ ፖለቲካዊ ውሳኔካን ልዑላውነትላን ማለት ኣይኮነን። እዚ ግን ጽግዕተኛ ኣተሕሳስባን ኣረኣእያን ተቀቢልካ፡ ካልእ ዘይንሰኻ ኮንካ ምኻድ ኢዩ።

እቲ ሓቕኛ ሰነ-ሓሳብ ርእሰ- ምርኮሳ፡ ንዘልው ብድሆታት ካብ ውሽጣዊ ዓቕምታትና ብዝርከቡ ጸጋታት ክትፈትሖምን ምኽኣልን፡ ክትፈትሖም ምፍታትንን፡ ካብ ተመጽዎትነትን ትካባን ሓራ ክትወጽእ፡ ብጻማ ርሃጽካ ካብ ድኽነትን ድሕረትን ድንቁርናን ክትናገፍ ምቕላስ ኢዩ። ኣብዚ እተካይዶ ዘሎና ቃልሲ ናይ ፈተውትን ምሓዘትን ደገፍን ምኽርን ሓገዝን ግን ኣይትቅበል ማለት ኣይሰምዕን።

ቅኑዕውን አይኮነን። እቲ ዝወሃብ ሓገዝን ደገፍን መሳርሒን መጋበርን ንምግባር እንተኾይኑ ካልእ አርእስቲ ኢዩ። መሳርሒ ክንኸውን እና እንዳተባህለ ብድፍኑ ሓገዝ ኣይቅበልን ምባል ግን ካብ ከውንነት ዝርሓቀ ኢዩ። ንሕና ኣይኮናን ጌና ካብ ድሕነትን ድሕረትን ሓራ ዘይወጸና፣ ካባና ኣዝዮን ዝማዕበላን ዝሰጎማን ሃገራት፣ ኣብ ዝተፈልላዮ ኪኢላው ይኹን ገንዘባዊ ሓገዛት ካብ ሃብታማት ሃገራት ይሕገዛ ኢዮን። ኣብተን ዝማዕበላ ሃገራትውን እንተኾነ ኣብ ንግዲ ይኸን ምምዕባል ዓቕሚ ሰብ፣ ኣብ ምኽልሻል ፡ ሳይነስን ተክኖሎጅን ዝተፈላልዮ ሓድሕድ ምትሕግጋዛት ይግበር ኢዩ።

ኣብዚ መድረኽ እዚ፡ ከም ስምረት ርእሰ-ምርኮሳ ክንብል እንከሎ፡ ነዚ ኣብ ኤርትራን ህዝባን ኣጋጢሙ ዘሎ ሸግር ሸግር ህዝቢ ኤርትራ ኢዩ። እቲ ክፈትሖን ከገጥምን ኣብ ምዕዳቱ ቅድመ ግንባር ዝኸውን ዘለዎ ከኣ ህዝቢ ኤርትራ ጥራይ ኢዩ። መተካእታ ህዝቢ ኤርትራ ኮይኑ ክፈትሖ ዝኸለል ካልእ ኣካል ፍጹም የልቦን። ዝፍትን ዝሓሰቦን እንተሎ ግን ከይተበገሰ ዝፈሸለዩ ዝኸውን። እቲ ጉዳይ ጉዳይ ህዝቢ ኤርትራ ኢዩ። ሰለዚ ህዝቢ ኤርትራ ነዚ ገጢሞዎ ዘሎ ኣብ ዝባኑ ከም ኣይሂ ዝዘገብ ዘሎ ጭቆናን ስቃይን መከራን ክፈትሖ ኩሉ ካብኡ ዝሕተት ዘባለ ከማልእ፡ ዋናን ብዓል ቤትን ጉዳይ ኮይኑ፡ ቦቲ ዘለዎ ውሽጣዊ ጸጋታትን ዓቕምታትን ንጃንዳ ህግደፍ ክሰዕርን ኣላሽ ከብሎን ኸለምሸሾን ኣቕምን ብቅዓትን ኣለዎ። ከገብሮ ከም ዝኸለልን ፍጹም ጥርጥር የብልናን። እቲ ገጢሙና ዘሎ ኣቕሊላካ ዝርኤ ጉዳይ ኣይኮነን። የግዳስ ንጉዳይና ብዘየካ ባዕላትና፡ ኪንዩቶም ዋናታቱ ዝይዳና ከሓመሉን ከወፍረሉን ዝኸለልን ሓደ ኣካል የልቦን። ኪንዩ ዋናታት ክኸውን ዝፍትን ግን ካብ ነፍሱ ምዕሻው ሓሊፉ፡ ክስምዎ ዝኸለል ሓደኻ የልቦን። ኣብ ጉዳይናን እነካየድ ቃልሰና ግን ደገፍትን ተደናገጽትን ሓገዝትን ኣየድልን ማለት ግን ኣይኮነን። እቲ ዝወሃብ ሓገዝ ኮነ ደገፍ ግን ኣብ ነጻ ፖለቲካዊ ውሳኔናን መሰረት ዝገብረ፡ መትከልና ዘይዳፍእ፡ ንውሳኔና ዝኸብር ክኸውን የድሊ። ካብዚ ወጻኢ ዝግበር ዝኾነ ይኹን ግን ከይዱ ከይዱ ካብ ጥቅሙ ሓደግኡ ይዛይድ። ንግዚዩዎ ጥቅምን ረብዥሓን ተባሂሉ ብ መትከልን ዝግበር ናይ መትከልን እምነትን ሕድገት የሎን።

ፍልስፍና ርእሰ-ምርኮስና እምብኣር፡ ካብቲ ናይ ትማሊ ተሞክሮ ዝተወርሰ እምብር ሓድሽ ሎሚ ዝመሃዝናዮ ኣይኮነን። ትማሊ ነቲ ዘይኸለል ዝመስል፡ ኣብ ቀርኒ ኣፍራቃ መወዳደርቲ ዘይነብሮ ደርግ ምስ ዓርሞሽሽ ዓስኸሩን፡ ኣጽዋሩን፡ ዘይተኣደነ ሓገዛትን፡ ካብ ውሽጣዊ ዓቕምታትና፡ ጸላኢ ብብረቱን ንብረቱን መንጢልና ኣላሽ ኣቢልናዮ፡ ሰዒርናዮ፡ ንዓለም ክትኣምኖ ዘደንጹ ታሪካዊ ቅዶ ስሪሕና።

ሕጂውን እዚ ማይ ኣይሓለፎን። ነዚ ኣብ ደርኹኺት ጥፍኣት ዘሎ፡ ብግዳማውን ውሽጣውን ቅልውላው ተሓሚሱ፡ “ ከውዕልን ከሓድርን” ዘየረጋግጸ ጉጅለ፡ ብሓያል ውደባን፡ ውሽጣዊ ዓቕምታትን፡ ስሙር ኤርትራዊ ሓድነት፡ ከምቲ ንደርጊ “ ብንዋቱን ንብረቱን” ዝሰዓርናዮ፡ ንህግደፍ ኸኣ ቦቲ ባዕሉ ብሓይሊ ዘዕስከር፡ ጭቁን ወዲ ጭቁናት ኤርትራዊ መንእሰይ፡ ኣብ ጉድኒ ፍትሓዊ ቃልሲ ኣሰሊፍና ክንስዕር ምኳና ፍጹም ኣይንጠራጠርን ። ኣብዚ እነካይዶ መስርሕ ቃልሲ ግን ሓገዝ ካብ ፈተውትን ደገፍትን ኣየድልን ማለት ኣይኮነን። የግዳስ ብዋጋ ልዓላውነት ክብረትን ኤርትራን ህዝባን ኣይኸውንን። ብዋጋ ፖለቲካዊ ሓርነትናን ናጽነትና ኣይኸውንን።

ፍልስፍና ርእሰ-ምርኮሳ ስምረት፡ “ ርእሰ-ምትእምማን” ኢዩ። ምኽንያቱ ገለ ኣብ ቃልሲ ኣሎና ዝብሉ፡እቲ ዝግበር ኣብ ኢዶም እንከሎ፡ ካብ ምሒር ተስፋ ምቁራጽ ዝመልኦ መንፈስ፡” ወዱብ ሕቡራት ሃገራት፡ መንግስቲ ኣሜሪካ” ኢደፍ” ኣውሮጳዊ ሕብረት” ገላውን መንግስቲ ኢትዮጵያ ወ.ዘ.ተ ገለ ዘይገብሩ ይብሉ። ከም እምነትና እዚ መንፈስ ናይ ተሳታፊነት ኢዩ። ቢቃ ክንገብር ኣይንክእልና ኢና ዘስምዕ ቃና እዩ። እዚ ነቲ ናይ ትማሊ ታሪኽ ዝድውን፡ ኤርትራዊ መንሰፍን ሕልናን ኣይኮነን። ከይሳዕረረ ክምንቆስ ዘለዎ ናይ ጽግዕተኛን ተጸባይነትን መንፈስ ኣረኣእያን ኣተሓሳስባን ኢዩ።

ስነ-ሓሳብ ርእሰ-ምርኮሳ ስምረት “ ነቲ ኤርትራዊ ብተሞክርኡ ዘጥረዮ፡ ህግደፍን ደቂ መዛምርቱን፡ ዘዳኸምዎን ክብርስዎ ከይተሓላሉ ዝስርሕሉ፡ ኤርትራዊ ባህልን ሕልናን ፡ ናብቲ ንቡር ባህርያዊ ባትኡ ምምላስ ኢዩ። ብውሽጣዊ ዓቕምን ምሉእ ርእሰ ምትእምማንን ህግደፍን ኣዕናዊ ኣተሓሳስብኡን ምሕምሻሽን ምድምሳሰን ኢዩ።

ነዚ ክገብር ዝኸለል ኤርትራ ዓቕምን ውሽጣዊ ጸጋታት ኸኣ ብዙሕ እዩ። ትማሊ ኤርትራዊ መንእሰይ ቅዶን ትኣምርን ሰሪሑዮ፡ ሎሚውን ክንደግሞ ዘጸግመና ምንም ነገር የሎን። ክንገብር ኢና።

እታ ድሕሪ ህግደፍ እትህነጽ ኤርትራ ኸአ ባቲ ቅኑዕ ፖሊስ ብስነ-ሓሳብ ርእሰ-ምርኮሳ ድኸነትን፡ ድንቁርናን፡ ድሕረትን ካብ ገጽ መሬት ኤርትራ ምሒና ክንድርብዮም ምኳና ጥርጥር የልቦን። እዚ ከም ኣተሕሳስባን ህግደፍ ካብ ዓለም ጠበይንካ ተነጺልካ ከም ደሴት ምንባር ማለት ኣይኮንን። ኣብ'ዚ ብናህሪ ዝወንጨፍ ዘላ መርኮብ ምዕባላ ዓለም ከነርኩብን ክትስቀልን “ ኣብ እንካን ሃባና” ዝተሞኮሰ ሓድሕድ ኢድ ኣእታውነት ዘይብሉ፡ኩሉ መዳያዊ ምትሕግጋዝን ዝምድና ክህሉ ከምዘድሊ ይእምን።

መደምደምታ

ታሪኽ ሰውራ ኤርትራ፡ ሓይሊ ሓሳባትን ሓይሊ ውዳቤን ዘመስከረ ታሪኽ'ዩ። እዚ ተመክሮ'ዚ ከአ ሰውራዊ ስነ-ሓሳብን ፖለቲካን ናብ ሓፋሽ ሰሪጹ ታሪኽ ከም ዝሰርሕ ኣረጋገጹ ኣሎ። ሕጂ'ውን ከም ስምረት እምነትና ንሱ ኢዩ። እቲ ስምረት ኣፍሊስዎ ዘሎ ሓሳባትን ናይ ርሑቅ ራእይን ዕላማን ማእከል ዝገበረ ስጦም ከም ሓደ ሰብ ዝስመረ ወደባ ሃኒጽና ኤርትራን ህዝባን ካብ ብርሰት ከነሕን ከም ንኸእል፡ ጥራይ ዘይኮነ ሓቐኛ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ከም ነረጋግጽ ኣይንጠራጠርን።

ስምረት ነዚ ማእከል የዕኑድ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ ብንጹ ፍልዩ ክነጽር ዘድለዮ ቀንዲ ምኽንያት፡ ዝሰምረ ናይ ሓባር መረዳእታ ዘለዎ ሓጺናዊ ሓድነት ናይ ኣተሓሳስባ ኣብ ኣባላቱን ሓፍሽን ንምፍጣር ኢዩ። ዝተሓወደን ዝንቡዕን፡ ዘይንጹር መስመር ሒዝካ ዝኸየድ ናይ ቃልሲ ጉዕዞ፡ ዝብጻሕ ናይ ዓወት ምዕራፍ የሎን። ዕላማ ስምረት ንጹርን ብህሩህን ኢዩ። ፍልስፍና ዘድልዮ፡ ስማያዊ ዝሕብሩ ናይ ህዋ ምስሊ ኣይኾነን። እቲ ቀዳይ ዕላምኡ ህግደፍን እቲ ኣዕናዊ ኣተሓሳስብኡን ካብ ስሩ ምሒካ ምድርባይ፡ህዝብን ሃገርን ካብ ብርሰትን ምብትታን ምድሓን ኢዩ። ነቲ ጸረ ህዝቢ ፖሊሲታቱ ንምትግባር ዝጥቀመሉ መሓውራት ኣፍሪስካ፡ ብህዝባውን ቁዋማውን ኣተሓሳስባ ምሕዳስን ዳግም ምሃጽን ኢዩ።

እቲ ኣብ ቅድሜና ዘሎ ሃገራዊ ዕዮ እዚ ኢዩ። ህግደፍ ዝዕረን ዝጽገንን ኣይኮነን። ህግደፍ ኣተሓሳስባ ኢዩ። እዚ እነካይዶ ዘሎና ቃልሲ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ኢዩ።ኣብ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ እቲ ቀንዲ ወራይ ሕቶ ውጹዕ ጭቁን ሓፋሽ ግቡእ ምላሽ ምሃብ ኢዩ። ኣብ ፖለቲካዊ ሕሳባትን ኣተሓሳስብን፤ ጸገንትን እቲ ቀዳምይ ዝስራዕ ሕቶ እጅታ ስልጣንን ጉጅላውን ውልቃውን ሕሳባት ኢዩ። ኣብ ባይታ ኤርትራ ሕቶ ህዝቢ ኤርትራ፡ ሕቶ ዲሞክራሲ ኢዩ። ሕቶ መሰልን ሓርነትን ኢዩ። ሕቶ ማሕበረ ቀጠባዊ ማዕርነትን ክፉት ፖለቲካዊ ባይታን ኢዩ። ፖለቲካዊ ባህሊ ህግደፍ ምግባትን ምርጋጽን ኢዩ። ዲሞክራሲያዊ ባህልን ባህርን ኣብ መዝገብ ቃላት ህግደፍ የሎን።

እቲ ፍታሕ እምብኣር፡ ኣብቲ ንጹርን ህዝባውን መስመር ኣትኪልካ፡ ብጽንዓት ምቕላስ ጥራይ ኢዩ። ካልእ የሎን።

ሓርነትና ናይ ግድን ኢዩ !!

ኤርትራን ኤርትራውነትን ንዝንተ እለት ክነብሩ ኢዮም!!

ስምረት ኤርትራውያን መንእሰያት ንድሕነት ሃገር

10/10/2014